

Analiza politike

Kako osigurati da sljedeći višegodišnji financijski okvir EU djeluje u korist rodne ravnopravnosti i ženskih prava

Ovaj sažetak politike predstavlja tri preporuke koje je podržala široka koalicija stručnjaka/inja i organizacija civilnog društva (OCD) kako bi se institucije Evropske unije (EU) usmjerile ka višegodišnjem financijskom okviru (MFF) koji više uzima u obzir rodnu ravnopravnost. Cilj mu je osigurati da sljedeći MFF, odnosno budžet EU, bude osmišljen na način da promovira rodnu ravnopravnost putem jasnih odredbi u skladu s pravnim obavezama.

Ugovor o funkcionisanju EU, u [članu 8](#), kaže: "U svim svojim aktivnostima, Unija će težiti uklanjanju nejednakosti i promoviranju ravnopravnosti između muškaraca i žena." Rodna ravnopravnost je temeljno pravo, ključna vrijednost i strateški prioritet EU, koji može doprinijeti postizanju Ciljeva održivog razvoja (SDG) i daljnjoj sigurnosti. [Europski institut za rodnu ravnopravnost](#) nedavno je utvrdio da smanjenje nejednakosti može povećati BDP EU do 9,6% do 2050. godine, što je snažan ekonomski argument za rodno odgovorno budžetiranje. Evropski parlament, Vijeće i Komisija obavezali su se na promociju jednakosti, prava i mogućnosti za sve žene i muškarce, kao i na integraciju rodne perspektive u sadašnji [Međuinstitucionalni sporazum](#), MFF i budžet EU. Uprkos obavezama, 2021. [Specijalni izvještaj Europskog revizorskog suda](#) zaključuje:

Komisija još nije ispunila svoju obavezu u pogledu rodne ravnopravnosti u budžetu EU. Budžetski ciklus EU nije adekvatno uzeo u obzir rodnu ravnopravnost; posvetio je malo pažnje rodnoj analizi ispitivanih politika i programa; ograničeno je koristio podatke i pokazatelje razvrstane po spolu i objavio je malo informacija o ukupnom utjecaju budžeta EU na rodnu ravnopravnost.

[Europski parlament](#) je izjavio da „žali što Komisija nije sistematski provela temeljite procjene utjecaja, uključujući procjene utjecaja na rodnu ravnopravnost, za sve zakone koji uključuju potrošnju putem budžeta i insistira da se to promijeni“. Parlament je naglasio da „sljedeći MFF mora osigurati da, u svim područjima, programi potrošnje [...] promoviraju i štite prava i jednake mogućnosti za sve, uključujući rodnu ravnopravnost“. Tačnije:

Pozdravlja razvoj metodologije za praćenje potrošnje zasnovane na spolu i smatra da bi naučene lekcije, posebno u pogledu prikupljanja podataka razvrstanih po spolu, praćenja provedbe i utjecaja te administrativnog opterećenja, trebalo primijeniti u sljedećem višegodišnjem financijskom okviru kako bi se poboljšala metodologija; poziva Komisiju da istraži izvodljivost rodnog budžetiranja u sljedećem MFF-u.

Vezano za ovo, prethodno je [pozdravio](#) rad Komisije da u novoj:

klasifikaciji za mjerenje utjecaja potrošnje Unije na rodnu ravnopravnost smatra da bi klasifikacija trebala pružiti tačan i sveobuhvatan prikaz utjecaja programa na rodnu ravnopravnost; poziva na proširenje klasifikacije na sve programe MFF-a i na bolju integraciju u okvir MFF-a; u tom smislu naglašava potrebu za sistematskim prikupljanjem i analizom podataka razvrstanih po spolu; očekuje da će se sva izvještavanja relevantna za spol zasnivati na obimu, a ne na broju akcija.

Na osnovu obaveza EU i ovih preporuka, mi, koalicija od preko 150 organizacija civilnog društva iz mnogih zemalja, pozivamo Evropski parlament, Vijeće i Komisiju da tokom predstojećeg tripartitnog dijaloga osiguraju da se sljedeće preporuke uzmu u obzir u Višegodišnjem financijskom okviru.

1. Osigurati financiranje za rodnu ravnopravnost

Žene se i dalje suočavaju sa strukturnim nejednakostima i diskriminacijom u svim zemljama EU, što pokazuje [EU Indeks rodne ravnopravnosti](#), a isto vrijedi i za države van EU. Prav e obaveze vezane za rodnu ravnopravnost i obveze EU (npr. sljedeća EU [Strategija rodne ravnopravnosti](#), EU Gender akcioni plan IV, Agenda „Žene, mir i sigurnost“) zahtijevat će financiranje za implementaciju. Da bi sljedeći MFF djelovao na rodnu ravnopravnost, treba razvijene ciljeve potrošnje na rodnu ravnopravnost.

Preporuke:

- Postaviti ambiciozan cilj za potrošnju na rodnu ravnopravnost u MFF-u (poput cilja za potrošnju na borbu protiv klimatskih promjena)
- Osigurati da se u MFF-u adekvatno financiranje posveti implementaciji EU [Strategiji rodne ravnopravnosti](#), EU Gender akcionom planu IV, te Agendi „Žene, mir i sigurnost“.

2. Zahtijevati rodno odgovorno budžetiranje u svim programima financiranim od strane EU

EU bi trebala primjenjivati rodno odgovorno budžetiranje u vlastitom radu, postavljajući pozitivan primjer vladama, kao i koristeći najbolje prakse rodno odgovornog budžetiranja kako bi poboljšala vlastitu transparentnost, odgovornost, efikasnost, efektivnost i utjecaj. Financiranje bi trebalo biti zasnovano na analizi potreba i uključivati intersektionalni pristup koji se bavi preklapajućim nejednakostima koje pogađaju različite žene i muškarce u vezi s njihovom dobi, etničkom pripadnošću, geografskom lokacijom, invaliditetom i sposobnostima, seksualnom orijentacijom i drugim društvenim, ekonomskim i demografskim faktorima. **Preporuke:**

- Uključiti ciljeve i pokazatelje rodne ravnopravnosti u propise svih (relevantnih) programa financiranja, osiguravajući da se financiranje usmjerava na aktivnosti koje eksplicitno podržavaju rodnu ravnopravnost i sektore u kojima dominiraju žene u svim područjima politike.
- Integrirati rodnu ravnopravnost u okvir učinka koji usmjerava MFF.
- Ažurirati metodu praćenja, osiguravajući da se koristi kao efikasan alat ex ante i ex post, te da generira pouzdane podatke koji će se koristiti u pregledima budžeta i godišnjem planiranju budžeta.
- Uključiti u Uredbu o zajedničkim odredbama i druge pravne dokumente vezane za MFF da: „Svi rashodi EU moraju uključivati rodno odgovorno budžetiranje, što uključuje zahtjev za: i) ex ante procjenama utjecaja na rodnu ravnopravnost kako bi se informirali svi rashodi tokom faze dizajniranja; ii) uspostavljanjem ciljeva prema rodnoj ravnopravnosti, praćenih jasnim pokazateljima, osnovnim vrijednostima, ciljevima i planiranim rashodima na nivou rezultata; iii) ex post procjenama utjecaja na rodnu ravnopravnost kao dijelom svih evaluacija; i iv) godišnjom nezavisnom revizijom koja se bavi rodnom ravnopravnosti.“

3. Osigurati nadzor, praćenje i evaluaciju rezultata rodne ravnopravnosti

Praćenje efikasnosti, efektivnosti i uticaja rashoda i investicija ključno je za transparentnost i odgovornost prema poreskim obveznicima EU, kao i za praćenje i evaluaciju uticaja rashoda EU na ciljeve politike. EU se suočila sa izazovima u demonstriranju mjerljivog napretka ka unapređenju rodne ravnopravnosti povezane sa rashodima EU. Ključni izazovi su bili: nisu sve akcije provele ex-ante procjene uticaja na rod kako bi se identifikovale potrebe različitih žena i muškaraca radi informisanja o osnovnim vrijednostima; sistemi upravljanja podacima ne omogućavaju lako konsolidovanje uticaja povezanih sa njihovim troškovima na nivou zemalja, regiona ili globalno. EU može pratiti rashode u odnosu na rezultate (rezultati, ishodi, uticaj) tako što će od korisnika zahtijevati da izvještavaju o rashodima povezanim sa rezultatima. Ovo bi moglo smanjiti administrativno opterećenje zvaničnika EU u prikupljanju podataka, omogućiti globalno izvještavanje o ključnim pokazateljima i olakšati praćenje i evaluaciju strategija i uticaja rashoda od strane EU. Ovo bi moglo pomoći EU da postavi jasnije ciljeve za financiranje rodne ravnopravnosti na osnovu potreba, dokaza i učenja. Ako se poveže

sa digitalnim interfejsima, moglo bi poboljšati razmjenu informacija, transparentnost i odgovornost prema poreskim obveznicima koji su mogli vidjeti informacije o rashodima i uticaju u realnom vremenu. **Preporuka:**

- Propisi koji se odnose na MFF trebaju uključivati mandat za relevantne institucije, uključujući Komisiju, da koriste pouzdan pristup i bolje, adekvatnije digitalne sisteme za praćenje i evaluaciju rezultata, ishoda i uticaja rodne ravnopravnosti povezanih s rashodima za rodnu ravnopravnost.

This brief was written by the [Kosovo Women's Network](#) in collaboration with [Center for Research and Policy Making](#) for the [Gender Budget Watchdog Network](#), supported by the Austrian Development Agency (ADA) and Swedish International Development Cooperation Agency (Sida). The views herein are those of the authors and do not necessarily reflect the views of ADA and Sida. The European Women's Lobby and European Gender Budgeting Network contributed vital input and have endorsed the brief.